

יהודית הנדל — בעלת הפרס לספרות על שם אשר ברש.

סיפור על פרבר-העוני

הפרס, בעצם, ניתן לא לסופרת, אלא לסיפור. כי לעיני השופטים (א. שלוני סקי, מ. טביב ופ. לנדר) היו רק כתבי-היד — 13 במספר. ובשעה שהחליטו מה אחד על מתן פרס-הבכורה ע"ש אשר ברש (מט" עם הוצאת „מסדה“) לא ידעו כלל למי נת"נו אותו, כי שמות המחברים לא היו התומים על כתבי-היד. ורק אחרי שנקבע הפרס נפתחה המעטפה הסגורה, ובה נמצא שמה של המחברת — יהודית הנדל.

פנים לא חדשות בשדה-הספר שלנו. אף-על-פי-כן — פנים צעירות. ויררשה לה"ר סיף: חגיגות. צבירת שחרהרות עם עינים בהירות (אפורות, תכולות או ירוקות — „לפי מצב-הרוח“).

יהודית נולדה בחיפה — ברחוב המדרגות. סבא שלה עלה מוארשה עם עלית החסידים (בסוף שנות העשרים) והיה בין מייסדי קונסטיטובעון ואח"כ — כפר-חסידיים. אביה עבד כנהג בחיפה. כאן גמרה יהודית את ביה"ס העממי והתיכוני. היתה פעילה בסניף הנוער העובד — ויצאה עם קבוצת מדרכי-התנועה לייסד את קיבוץ גשר. אחרי מות אמה נשארו בבית שתי אחיות צעירות ממנה (הקטנה — בת 4), והיו דית נאלצה לצאת את הקיבוץ ולהזור לבית אבא. כיום היא אשה נשואה (בעלה — הציר צבי מאירוביץ) ואם לדורית, בת 3 וחצי.

ביקשתי מיהודית הנדל לספר משהו על הסיפור שלה „רחוב המדרגות“, שבעדו קיבלה את הפרס. ואלו דבריה:

אתה, ודאי, מכיר את חיפה. הרי היא בנויה רחובות של מדרגות. גדלתי כאחד הפרברים, בין ארד"אליהוד ורחוב עיראק. שנקרא כיום רחוב קיבוץ-גלויות, וכשמו כן הוא.

הרחובות שבסביבה זו אינם אלא סימ"טאות מפותלות של מדרגות. המליכות לחיי פה עילית. סימטאות ללא מדרכות. והבתים הנושנים מיושבים אוכלוסיה עניה, החיה בצפיפות גדולה מאוד. סימטאות אלו זכור רות לי היטב מימי ילדותי, ופעמים כשאני מטיילת בהן — הריני מוצאת שם את הרזקלים מאותם הימים, אלא שנודקנו ביי נתיים. אבל הווי ההיים — למרות השינויים הגדולים שחלו בארץ במהלך השנים — לא נשתנה בהרבה.

בתקופת המנדט היה כאן ישוב מעורב:

החיים החברתיים מתנהלים על מפתני הבתים ועל המדרגות העולות בהר. ילדים פרועיי-בלורית וערומים-למחצה מצטופפים בככרות הקטנות. כאן שוקים קטנים עם ערימות של ירקות. התלונות הגבוהים והצ"רים צבועים אדום. כחול וירוק. יעליהם מרי צבים עציצי-פרחים ירוקים. כאן ריח תבשיל לים של ארצות שונות ובליל לשונות. כאן גינודי קונטראסטים, והתנגשות היומיומי מית בין אלמנטים שונים מוצאת את ביטוי יה האפור ביותר וגם החריף ביותר.

התנגשות זו מהווה את הרקע האנושי והחברתי של הרומאן „רחוב המדרגות“ — סיפור-אהבה המתאר את מבוכת הדור הצעיר לאחר מלחמת-השחרור. מופיעות בסיפור דמויות משבטים ועדות שונות, (טוף בעמוד 12)

החיים החברתיים מתנהלים על מפתני הבתים ועל המדרגות העולות בהר. ילדים פרועיי-בלורית וערומים-למחצה מצטופפים בככרות הקטנות. כאן שוקים קטנים עם ערימות של ירקות. התלונות הגבוהים והצ"רים צבועים אדום. כחול וירוק. יעליהם מרי צבים עציצי-פרחים ירוקים. כאן ריח תבשיל לים של ארצות שונות ובליל לשונות. כאן גינודי קונטראסטים, והתנגשות היומיומי מית בין אלמנטים שונים מוצאת את ביטוי יה האפור ביותר וגם החריף ביותר.

החיים החברתיים מתנהלים על מפתני הבתים ועל המדרגות העולות בהר. ילדים פרועיי-בלורית וערומים-למחצה מצטופפים בככרות הקטנות. כאן שוקים קטנים עם ערימות של ירקות. התלונות הגבוהים והצ"רים צבועים אדום. כחול וירוק. יעליהם מרי צבים עציצי-פרחים ירוקים. כאן ריח תבשיל לים של ארצות שונות ובליל לשונות. כאן גינודי קונטראסטים, והתנגשות היומיומי מית בין אלמנטים שונים מוצאת את ביטוי יה האפור ביותר וגם החריף ביותר.

החיים החברתיים מתנהלים על מפתני הבתים ועל המדרגות העולות בהר. ילדים פרועיי-בלורית וערומים-למחצה מצטופפים בככרות הקטנות. כאן שוקים קטנים עם ערימות של ירקות. התלונות הגבוהים והצ"רים צבועים אדום. כחול וירוק. יעליהם מרי צבים עציצי-פרחים ירוקים. כאן ריח תבשיל לים של ארצות שונות ובליל לשונות. כאן גינודי קונטראסטים, והתנגשות היומיומי מית בין אלמנטים שונים מוצאת את ביטוי יה האפור ביותר וגם החריף ביותר.

החיים החברתיים מתנהלים על מפתני הבתים ועל המדרגות העולות בהר. ילדים פרועיי-בלורית וערומים-למחצה מצטופפים בככרות הקטנות. כאן שוקים קטנים עם ערימות של ירקות. התלונות הגבוהים והצ"רים צבועים אדום. כחול וירוק. יעליהם מרי צבים עציצי-פרחים ירוקים. כאן ריח תבשיל לים של ארצות שונות ובליל לשונות. כאן גינודי קונטראסטים, והתנגשות היומיומי מית בין אלמנטים שונים מוצאת את ביטוי יה האפור ביותר וגם החריף ביותר.

סיפור על פרברי העוני

(סוף מעמוד 8)

ובני שני דורות. ההתנגשות ביניהם אינה מוצאת את פתרונה בסיפור, אבל מתוארת כמו שהיא בחיי יום-יום.

*

יהודית התחילה לכתוב בילדותה, אף פרסמה רשימות ב"במעלה". סיפורת הרא" שון, "בכבות האורות", נדפס ב"מבפנים" ב"1942. אחר-כך פרסמה סיפורים ב"דבר", בשנתון "דבר", ב"הארץ", ב"המולד", בקור"בץ, "עט ושלה" ועוד. ב"1950 יצא לאור ספרה הראשון "אנשים אחרים הם" (בספי רית-פועלים); הסיפור הראשון בקובץ זה מתאר את חייהם של בני גח"ל ופגישתם עם בני הארץ.

שאלתי את יהודית הנדל אם היו במשפת-תה "תופסי עט". ענתה: סופרים לא היו, אבל היו מספרים. אבי-אבא היה תלמיד-חכם, והוא טיפל הרבה בתינוך שלי; לימד אותי תלמוד ומדרשים והיה קורא עמי מע"שיות חסידים. אבי-אמא היה רב, אישיות רוחנית בולטת ואוצר בלום של אגדות, שהיה מספר אותן להסידים. אמא היתה מס' פרת לי את האגדות האלו ועשתה זאת באר"ן עסיסי ובחן רב.

ואת עיקר יניקתה הרוחנית קיבלה יהודית הנדל בנוער העובד. הצריף של התנו"ע עמד אז ברחוב סירקין, בפרבר תוסס ומלא חיים, ואם כי היא למדה בבי"ס תי"כ, גדלה עם הנערים והנערות העובדים. כאן התחילה את חייה הרוחניים והחברתיים וכאן נתגבשה השקפת עולמה, לה היא שומרת אמונים בדרכה הספרותית.

מ. אחי-יוסף